

organizacije i sve djelovanje, koje se izvija u župi, u crkvi i oko crkve. Ta su razmatranja začinjena posebnom ljubavlju, što treba da veže sve župljane sa svećenicima, koji u župi djeluju. Tako je i podijeljena, da govori najprije o crkvi i liturgiji, zatim o dušobrižniku i njegovim pomagačima, a onda o vjernicima i njihovim potrebama. Preporučujemo svećenstvu u duhovnoj pastvi.

Duplessy Eug.: Cours de Religion en forme de petits prênes, III. serie Les sacrements a recevoir, 52 lectures, II. edition, Paris 1932. P. Téqui, éditeur, str. 161.

S ovim je sveskom dovršeno Duplessy-evo djelo. Da omogući dušobrižnom kleru kratke propovijedi o kršćanskom nauku, da kod svake sv. mise bude i jedan, makar kratki, nagovor, napisao je takove kratke propovijedi o istinama, koje treba a) vjerovati, b) u djelo privoditi, c) kao sakramente primati. Ove su kratke propovijedi pisane tako, da se mogu i pročitati, a ne moraju na izust govoriti. Potreba se kratkih nagovora ukazuje u današnje vrijeme osobito u gradovima, gdje je razmjerno najmanje vjernika kod mise u 10 sati, kad se obično drži propovijed.

Gaell René: Celle qui Ressuscita, les grandes guérisons de Lourdes, Paris 1932, VIII + 241 str., 8°, P. Téqui.

Knjiga iznosi slučaj čudesnog ozdravljenja gdične Ernestine Guiloteaux iz godine 1908., koji se dostojno niže uz broj tolikih ozdravljenja, što do dana današnjega svemu naučnomu svijetu dokazuje silu, moć i opstojnost Boga, stvoritelja života. Ozdravljenica je u neku ruku uskrsnula na novi život, jer je postala zdravom iz takovoga jednog stanja, koje se jedva više moglo nazvati životom. Djela su ove vrstj podobna, da mnogome nevjerniku naših dana otvore oči i da ga uz milost Božju izvedu na put spasa.

Lepetit abbé V.: Sur les pas d'une Sainte, Paris 1932. P. Téqui, éditeur 8, str. XII + 108.

Literatura o sveticj maloj sv. Tereziji raste svakim danom. Ova knjižica iznosi biografske, psihološke i literarne podatke, što se odnose na njezin boravak u Deauville i Trouville. Dakako, da autor ima pred očima u prvom redu žiteljstvo onih krajeva i mjesta, alj će naći zahvalnih čitatelja i po ostalom svijetu, koji s tolikim zanosom i ljubavlju slavi i časti sv. Tereziju. Onima, koji traže lijepo štivo u francuskom jeziku, preporučujemo.

Francuske knjige preporučujemo danas još i naročito s toga, što su znatno jeftinije od njemačkih. Za praktično pastoralno područje pružaju francuske katoličke knjižare veliki izbor djela. A. Ž.

1. — **Carpo Moretti: Caeremoniale iuxta Ritum Romanum**. Editio decima revisa et aucta iuxta novissima decreta Sacrae Rituum Congregationis et Codicem Iuris Canonici. Taurini, Marietti, 1932. VIII/816, Cijena Lira 25.

2. — **O. Josip Tinodi: Liturgika**. Savremena pitanja, svezak 34/5, Mostar 1932., VIII/234, Cijena Dinara 20.

3. — **Naši razgledi na vprašanja sodobnega časa in človeka.** Izdalo in založilo cirilsko društvo ljubljanskih bogoslovcev. Ljubljana 1932. VIII/55. Cijena Dinara 12, poštom Din. 13.

4. — **Dr. Franjo Ksaver Novak: Alpski župnik.** Preveo Ivan Mikić. Split, Hrvatska knjižara 1932. XVI/229. Cijena Dinara 24.

1. — De Carpo-Moretijev ceremonijalni priručnik u prvom je redu određen za članove franjevačkog reda, kome pripada i sam pisac, de Carpo. Ali s njime se mogu dobro poslužiti i svi oni, koji u oficiju, sv. misi i ostalim obredima slijede Rimski Obrednik. Auktor prema dekretima SRC i dobrim rubricistima prikazuje kako treba da se recituje svečano i privatno božanski oficij, kako se služi tiha i svečana sv. misa, kako se dijeli sv. pričest, što i kako treba obavljati u crkvi tijekom crkvene godine i o naročitim svetkovinama, kako se vrše eksekvije, a u dodatku obrađuje biskupski pohod u župi i dijeljenje sv. potvrde i neke pojedinačne svete obrede, što ih vrši biskup. Knjiga je dobar i pouzdan vodič u svetim obredima, koje obrađuje.

2. — S veseljem sam uzeo u ruke Tinodievu »Liturgiku«, što je izašla kao 34. i 35. svezak mostarskih savremenih pitanja. Radovao sam se, da će naši naobraženi krugovi, kojima su namijenjena ova izdanja, moći na osnovu ove knjige lakše zagledati u dubinu i uživati ljepotu katoličke liturgije, da tako uzmognu i sami, po želji sv. Crkve, aktivno sudjelovati u Božanskim tajnama, što ih vrši Crkva. I doista: našao sam u toj liturgici posve crkveni duh, mnogo rada i dobre volje. Ne bi me smetalo, što je pisac u ovom svesku obrađio opći dio liturgike, te časoslov, sv. misu, sakramente i sprovod, a za drugi je svezak rezervirao crkvenu godinu. Ne bi me smetali ni izvjesni tehnički nedostaci, koji se lako dadu oprostiti, kad se djelo tiska u provinciji, a pisac, koji vrši korekturu, nije u istom mjestu, gdje se knjiga štampa. Ne bi me smetalo ni to, što je pisac, kako sam veli, izostavio znanstveni aparat u svojem prikazivanju, jer knjiga i onako nema znanstvenih pretenzija, ona hoće tek da bude popularni referat. Više smeta, što su na kraju nabrojene neke knjige kao »vrela«, a gotovo nijedna od njih ne može biti označena kao »vrela«, nego kao literatura, kojom se služio pisac. A najviše me smeta, što pisac donosi čitave odlomke iz tih knjiga doslovce, a da nigdje ne veli, da ih nije on napisao, nego jednostavno preuzeo iz drugih knjiga. To više ne samo da nije »znanstveni aparat«, to je nedostatak tačnosti.

Stvarno je doduše doista »manja pogreška pjevati riječi sv. mise pučkim jezikom, negoli pjevati (pod pjevanom misom) druge pjesmice«. Ali ipak je pozitivnom odredbom zabranjeno pjevati sv. misu u pučkom jeziku i dok ta zabrana postoji, ne može se u popularnoj liturgici zagovarati da se — ma i privremeno — sv. misa pjeva u živom jeziku sa strane puka. U naučnim se liturgijskim raspravama može doduše raspravljati o tomu, ne bi li to možda bilo podesnije i ne bi li se na taj način možda moglo lakše postići i razumijevanje i sudjelovanje puka kod svete mise, da se n. pr. missa catholicenorum vrši u živom jeziku, barem gledom na puk. Ali u popularnim se spisima ne može iznositi ovo rješenje, upravo zato, jer to još i nije rješenje, jer još uvijek postoji, i to iz XX. v., zabrana

pjevanja sv. mise u živom jeziku sa strane vjernika i jer ni liturgičari nisu ni izdaleka saglasni u tom rješenju.

U cijeloj knjizi imade dosta netačnosti. Tako se n. pr. na str. 25. tvrdi, da su »svi krivovjerci počeli najprije s tim, da traže u liturgiji živi jezik«. Imade dosta nerazumljivih stvari. Tako n. pr. što znači ovo: »Žrtva je sve ono, što nam je teško-napose, a to vrijedi o sv. Misi, je nutarnji čin potpunoga predanja Bogu, koji se prema vani očituje uništenjem jedne stvari, koja nas zastupa i prikazuje se Bogu u ime jednog društva« (str. 91.). Ili na str. 90.: »Tihih (čitanih, privatnih) sv. Misa službena Crkva ne poznaje«. Pisac je ovom knjižicom htio da »nešto pridonese liturgijskom pokretu kod nas«. Bojim se, da uza svu dobru volju piščevu ne će biti tako brojni oni, koje će ova knjižica svojim stilom, svojim prikazivanjem, te svojom opremom, odaševiti za liturgijski život. Jer o tom liturgijskom životu nema u toj knjižici a ma upravo ništa. To je sve prikazano sasvim na starinski način, nabrajano i tumačeno, kojiput i opravdano, ali sve je to još uvijek sasvim tuđe čitaocu, sve to još uvijek ne predstavlja ni dijelka života vjernikova. A to je upravo suvremeno nastojanje oko liturgijske obnove, koja je život.

To treba, upravo u interesu liturgijske obnove u našem narodu, jasno reći: ova je knjižica za naše doba sasvim promašena.

3. — Nasuprot pulzira u »Razgledima«, što su ih izdali ljubljanski bogoslovi, punina modernog života, modernog naziranja, modernog traženja, modernog lomljenja s tradicijom, moderne kritike »mladih« prama generaciji, koja je prošla, kao i prama onoj, koja još danas vodi i uzgaja »mlade«, ali koja ipak prolazi i ustupa mjesto mladima, što lome i kidaju. Nesumnjivo dolazi novo doba, nesamo u političkom i socijalnom i literarnom pravcu, nego i u religijskoj orijentaciji. Novi čovjek, čovjek sutrašnjice, dolazi, i on je u izvjesnim konturama čak već i došao. »Razgledi« hoće da dadu odgovor na pitanje, kako da se svećenstvo orijentira prama ovom novom doba i prama novom čovjeku, koji dolazi. »Razgledi« misle, da prošle svećeničke generacije nisu uvijek shvatile svoga doba i svoje zadaće. Oni misle, da su upravo oni, koje se toliko hvalilo i isticalo, da su razumjeli svoje doba i da su hrabro pokročili naprijed braneći praktički vjeru suvremenim sredstvima, na jma nje shvatili samu bit stvari, da su ostali na površini, da su pali u izvjestan naturalizam, mjesto da su ostali na terenu vrhunara vskoga, koji je vlastit religiji kršćanstva, i koji se ne može nekažnjeno napustiti. Ima tu izrečena mnoga gerka istina, mnoga neugodna spoznaja, dakako i mnoga i mnoga pretjeranost, osobito stilska, a možda uvjetovana i time, što čitava ona literatura, koja se tačno navodi, nije posve prorađena, posve asimilirana i vagnuta. Ima i »težih« rečenica. Na pr.: »Liturgično in dogmatično pojmovanje se s popularnim pojmovanjem ne ujema popolnoma«. No ne treba kod ovakvih mjesta stati, treba ići dalje, da ih razumijemo. Pisac odmah nastavlja: »V glavnem se kaže razlika u prenosu težišća iz objektivne sakralnosti v subjektivni, etično orijentirani aktivizem. To, kar bi moralo biti v središču, se je pomaknilo proti periferiji in, kar bi moralo biti na periferiji, se smatra za središče. Ona mistična zveza med naravo in nadnaravo, kakor nam je predstavlja Cerkev in njeni zakramenti, je v ljud-

skem pojmovanju pretrgana. Med človekom in Bogom je narejen prepad, ki se skuša premostiti z etičnimi obveznostmi. Več se iz ovog primjera vidi dvoje: jedno, da su »Razgledi« teška lektira, i drugo, da netom su razjasnili jednu teškoću, već sama od sebe dolazi druga (»etične obveznosti«) ... Razumio bih, kad bi ova knjiga proizvela jako negodovanje kod mnogih čitalaca, naročito svećenika i crkvenih poglavara. No držim, da sadržaje mnogo dragocjenih spoznaja i crta, uz mnogo dobre volje, dakako i uz veliku dozu mladenačkog »Sturm und Drang«, koji je značajno obilježje za svaku novu generaciju, koja lomi sa starom. Zašto da osudimo ovu knjigu, mjesto da se zamislimo u sve ono, što ona iznosi i da nam ona bude poticajem, da u zajednici s mladima učinimo jedan prijelaz iz starog u novo doba? Mislim, da se to dađe postići u posve crkvenom duhu, što više, sasvim u duhu Pija XI. Tu treba dakako i s jedne i s druge strane i razumijevanja i opreznosti i samoprijegora. A da je knjiga, prije nego je izašla, mogla proizaći iz takve saradnje »starih«, koji predstavljaju tradiciju, s »mladima«, koji predstavljaju prijelaz u novog čovjeka, možda bi koješta u ovim »Razgledima« bilo jasnije, nama »starima« bliže i tačnije. Naročito, kad bi mladi pokazivali samo svoj put, a ne bi tako nemilice kritikovali ono, što je bilo i . . . što jest.

4. — Našim bogoslovskim krugovima poznati pisac »pogleda« želio je da u »Alpskom župniku« svoje teoretske poglede ilustrira konkretnim primjerom. »Alpski« je »župnik« neke vrste svećenički roman, a opet i nije roman. Pisac je izabrao oblik pripovijesti da prikaže zatvoreno dosta kratko razdoblje redovnika-dušobrižnika u jednom zanemarenom i zapuštenom gorskom selu. Pojedina se poglavlja doista čitaju »kao pripovijest«. Pisac je zahvatio u mnoge probleme zbiljskog svećeničkog života i iznio ih s dosta realizma, koji je ublažen vedrim optimizmom dušobrižnikovim. Sve se to čita ugodno i lako. Ipak to i nije pripovijest. Jedno radi svoje fragmentarnosti, jer gotovo i ne znamo ličnog dotadašnjeg i onda kasnijeg razvitka glavnog junaka. Zatim jer su pojedina poglavlja povezana samo ličnošću glavnog junaka kao nosioca dušobrižničkog nastojanja u jednoj gorskoj župi, ali ta je veza nekako previše vanjska: nema ni dinamike cjelokupnog života u župi, ni psihičke dinamike u samom dušobrižniku, tako da se osjeća nedostatak cjeline i povezanosti. U takvoj cjelini dušobrižničkog života, rada, muke i veselja, bilo bi još mnogo problema koje bi trebalo prikazati i razviti. No ova knjiga ne želi dati ovakvu cjelinu, nego samo »jedan isječak života«. Valja reći, da je ovaj isječak dobro shvaćen i dobro prikazan, te će ga svaki svećenik i bogoslov sa zanimanjem i korišću čitati. Prijevod u glavnom glatko teče, premda bismo na više mjesta željeli pravilnije interpunkcije, osobito zaraze, te lakši i pravilniji način izražavanja misli.